

az átlagnál kisebb, a munkanélküli fiatalok pedig valamivel nagyobb arányban fogadják el. A munkanélküliek esetében azzal a megszorítással kell élnünk, hogy ők természetesen nem az a 25 %, aki közöttük cigány származású. A tanulók leginkább azzal tűnnek ki, hogy az átlagnál kisebb arányban értenek egyet azzal, hogy a skinheadek alapvetően rendes, jó emberek, és amit akarnak, az alapvetően jó.

Következtetések

Két nagyon fontos következtetés vonható le mindabból, amit eddig elmondtunk: egyrészt az, hogy Magyarországon a rasszista skinhead ideológia – ahogyan ez megjelenik a fiatalok tudatában – mindenekelőtt cigány-ellenességet, valamint a társadalom peremén élő embercsoport gyűlöletét jelentik, nem elsősorban antiszemitizmust vagy az idegenek gyűlöletét, habár ez utóbbi már valamivel nagyobb jelentőséggel bír attitűdjeikben. A magyarországi skinhead mozgalom valószínűleg különbözik ebből a szempontból más európai mozgalmaktól, mint amilyen például a franciaországi antiszemitizmus vagy a németországi idegengyűlölet.

A másik levonható következtetés az, hogy a fiatalok a cigány-ellenességet, a cigányokkal szembeni erőszakot nem tekintik rasszizmusnak vagy faji megkülönböztetésnek. Ezt abból lehet tudni, hogy ez utóbbit mélyen és nagyon egységesen elutasítják olyanok is, akik eközben egyáltalán nem utasítják el a skinheadek cigány-ellenes akcióit. Ezt a magatartást alapvetően jogosnak és igazságosnak tartják, miközben nincsenek tudatában annak, hogy ennek az attitűdnek a legmélyén olyan motívációk húzódnak meg, amelyek teljes mértékben rasszizmusnak minősíthetők.

Eredményeink összefoglalásaképpen arra a következtetésre jutunk, hogy azok a fiatalok, akik vonzódnak a skinhead ideológiához, olyan társadalmi körülmények között élnek, amelyek nem nyújtanak számukra igazi perspektívákat és megfelelő jövőképet. Valószínűleg nagyon súlyos hátrányokkal rendelkeznek a munkaerőpiacon, és nagyon sok nehézségbe ütközik társadalmi integrációjuk is. Mindezek a tapasztalatok kiábrándulttá, csalódottá és ezért fogékonytá tehetik őket a radikális politikai ideológiák iránt, amely ezáltal veszélyezteti társadalmi integrációs szándékaikat is.

Garami Erika

AZ ISKOLÁK TÁRGYI FELSZERELTSÉGE

Az alábbiakban az Országos Közoktatási Intézet Kutatási Központja által 1996-ban készített kutatás eredményeit adjuk közre, amely a Világbank kezdeményezésére és támogatásával készült. Az ebből készült kiadvány címe és ismertetésünk alapja: *Az oktatás minősége és az önkormányzati oktatásirányítás.*

A kutatás célja az oktatási eredményesség és az önkormányzati irányítás és finanszírozás összefüggéseinek vizsgálata volt a különböző szereplők szempontjából. A kutatáson belül került az oktatási eredményesség értelmezésére is.

A kérdőíves terepvizsgálat során 32 településen végeztek felmérést az önkormányzatok és az iskolák körében. A megkérdezett igazgatók, tanárok és szülők több

szempontból értékelték iskolájuk helyzetének változását az elmúlt öt éven belül. A válaszadók egyértelmű javulást érzektek az oktatási programok és a tárgyi feltételek területén.

Az alábbiakban az iskolákkal foglalkozó részből közlünk részleteket. A 82 iskolában felvett kérdőív azon elemeit vizsgáljuk, amelyek az oktatás eredményességének vizsgálatakor az iskolák tárgyi környezetét emelik ki. (A tárgyi feltételekkel való ellátottság szempontjából elsősorban a számítógéppel történt felszereltséget, s azok használatát vizsgálta a kutatás.)

Az iskolák számítógépekkel való ellátottsága nem tűnik kedvezőtlennek: számítógép csupán egyetlen iskolában nincs. Az iskolák 22,9 %-ában csak néhány, 45,1 %-ában azonban tíznél több gép található (az egyik intézményben 45-öt, egy másikban pedig ötvenet tartottak nyilván).

A számítógépek használata elsősorban az iskolai adminisztráció terén számottevő (65,9 %), de a diákok is gyakran használják a számítógépet (45,1 %), ugyanakkor a tanárok oktató munkájukhoz már jóval ritkábban (22 %). Számítógép a nagyobb, 500 fő feletti iskolák háromnegyed részében van. Az iskolai adminisztrációban történő használata városi jelenség, elsősorban a budapesti és a megyei jogú városok iskoláinak többségében jellemző, ezzel szemben a községi intézmények esetében ritka.

A vélemények feltárása kapcsán a kutatás vezetői arra voltak kíváncsiak, hogy a különböző szereplők (önkormányzatok, pedagógusok, igazgatók, szülők) hogyan ítélik meg az iskolai eredményességet, s annak különböző összetevőit. Az iskolák önmagukról alkotott véleménye összességében kedvezőnek tűnik, különösen a kért véleménye iskolájukról a környékbeli iskolák viszonylatában: az intézmények kétharmada-háromnegyede saját iskoláját a környékbeliek közül az átlagosnál jobbnak tartotta. Elsősorban a szülők elégedettsége szembetűnő.

Az iskola környékbeli iskolákhoz viszonyított megítélése

	Igazgató	Tanár	Szülő
Ez a legjobb iskola a környéken	12,3	6,3	18,8
A jó iskolák közé tartozik	48,1	68,4	56,3

A kutatás további része az iskola jelenlegi helyzetének megítélésével foglalkozik a következő mutatók mentén: tárgyi feltételek, tanárellátottság, az iskola anyagi lehetőségei, az oktatási program kínálata, a tanulók társadalmi összetétele, a tanulói fegyelem, a pedagógusok felkészültsége, az iskolai légkör, a tanulmányi eredmények, az oktatás szakmai színvonala.

A különböző szereplők eltérő módokon vélekednek a tárgyi feltételek megítélésakor: a leginkább a pedagógusok voltak elégedettek.

	Pedagógusok	Igazgatók	Szülők
Nagyon rossz	1,2	0,0	1,2
Elég rossz	13,4	8,5	11,0
Közepes	41,5	58,5	47,6
Elég jó	42,7	28,0	32,9
Nagyon jó	1,2	4,9	3,7

Településkategóriák szerint a feltételek megítélésében igen nagy különbségek mutatkoznak a falusi iskolák hátrányára. A községi iskolák jóval kevésbé elégedettek magukkal, lehetőségeikkel; jellemzően inkább közepesnek minősítik anyagi lehetőségeiket, tárgyi feltételeiket, oktatási programjukat, a tanulók összetételét. Ennél azonban sokkal kisebb arányban minősítik közepesnek az oktatás színvonalát és a tanulmányi eredményeket.

Az elmúlt öt esztendő változásait vizsgálva a tárgyi feltételek tekintetében a válaszolók többsége szerint javulás történt. Javult, illetve jelentősen jobb lett a helyzet a tárgyi feltételeket illetően az igazgatók 52,4 %-ának, a pedagógusok 47,6 %-ának és a szülők 41,8 %-ának véleménye szerint.

Imre Anna

TÁVOKTATÁS ÉS HARMADFOKÚ KÉPZÉS

A távoktatás, mint képzési forma az 1970-es évek óta van jelen a hazai oktatási rendszerben. Ebben az időszakban a technikai lehetőségek meglehetősen korlátozott színvonalon álltak, ezenkívül a társadalmi elvárások sem igényelték szélesebb körű képzést. A rendszerváltozást követő időszak politikai és gazdasági változásai nyomán a foglalkoztatottsági szerkezet is megváltozott. Más, eddig nem ismert szakmák jelentek meg a munkaerőpiacon, amelyek zöméhez a munkaadók valamilyen szintű felsőfokú végzettségét igényelték. A rendszerváltozás a hagyományos felsőoktatást sem kímélte, ahol mind a humán, mind a reál vonalon újabb szakok jelentek meg. A meglehetősen költséges át- és továbbképzések rendszerében a hagyományos képzések (nappali, esti, levelező) mellett, igaz csekély számban, de szerephez jutott a távoktatás is.

Magyarországon azonban ez a fajta képzési forma még korántsem érte el azokat a lehetőségeket, amelyeket magában rejt. Gondoljunk csak arra az információs technológiai robbanásra, amely az 1990-es évek közepe óta indult meg, és elsősorban a PC-k felhasználása terén hódít, vagy a Művelődési és Közoktatási Minisztérium legújabb középiskolai Internet-projektére.

A következőkben nem a távoktatás didaktikai hasznosságát kívánja bemutatni – erről már több szakember is értekezett –, hanem azt, hogy miképpen tud bekapcsolódni a harmadfokú képzések rendszerébe, illetve országos szinten milyen gyakorlati eredményei mutatkoznak. Ezenkívül utalás történik a legújabb informatikai eredményekre, amelyek elsősorban oktatástechnológiai jelentőséggel bírnak.

A rendszerváltozást követő években először a privátszféra ismerte fel a rugalmas és nyitott oktatási formák jelentőségét. Ennek során a viszonylagosan új és hiányként értékelhető területeken képeztek szakembereket például a managment, a pénzügy az informatikai szakmákban.

A mai magyar oktatási rendszerben még mindig nagyon csekély a munka mellett végezhető graduális szakok száma; amelyek működnek, azok is meglehetősen magas tandíjúak. Különös ez a helyzet akkor, amikor a munkanélküliek országos aránya viszonylag magas, s az ország olyan nemzetközi piaci megmérettetés elé kerül,